

Sygn. akt I A Ca 731/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Krzysztof Chojnowski (spr.)
Sędziowie	:	SA Magdalena Pankowicz SO del. Bogusław Suter
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa *E. M.*

przeciwko *I. Z. (2), B. O., K. M. i Z. R.*

o zapłatę

na skutek apelacji **powódki**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 21 marca 2013 r. sygn. akt I C 314/12

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie rozprawy z dnia 7 marca 2013 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Powódka *E. M.* po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska wnosila o zasądzenie solidarnie od pozwanych *I. Z. (2), B. O., K. M. i Z. R.* kwoty 180.000 złotych tytułem odszkodowania oraz kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia, z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Podnosiła, że pozwane *I. Z. (2)* i *B. O. (1)* są komornikami sądowymi i prowadziły egzekucję alimentów na jej rzecz i na rzecz jej dzieci od dłużnika *K. M.*, natomiast pozwana *Z. R.* jest pracodawcą i kochanką *K. M.*. Pozwani współpracowali ze sobą celem ograbienia powódki i jej dzieci, doprowadzili oni powódkę do ubóstwa i utraty zdrowia. Pozwane *I. Z. (2)* i *B. O. (1)* prowadziły egzekucję z rażącym naruszeniem prawa, doprowadziły do ogromnych zaległości alimentacyjnych pomimo ogromnego majątku dłużnika oraz przyczyniły się do zwolnienia powódki z pracy.

Pozwana Z. R. wносиła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany K. M. również wносиł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Podnosili oni, że powódka nie wykazała przesłanek z art. 415 k.c.

Pozwana B. O. (1) wносиła o oddalenie powództwa oraz obciążenie powódki kosztami procesu według norm przepisanych. Podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia powódki wskazała, że prowadziła postępowanie egzekucyjne z wniosku P., P. i A. M., których reprezentowała powódka jako ich ustawowa przedstawicielka oraz z wniosku powódki przeciwko K. M. w okresie od listopada 1992 roku do września 1995 roku, po czym sprawa została przekazana Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce I. Z. (2).

Pozwana I. Z. (2) wносиła o oddalenie powództwa na koszt powódki, wskazując, że egzekucje świadczeń alimentacyjnych przeciwko K. M. z wniosku P., P. i A. M., reprezentowanych przez powódkę oraz z wniosku powódki są prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami, zaś w świetle art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji komornik obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przez działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy wskazał, że roszczenia powódki rozpatrywał na podstawie art. 415 k.c., skoro powódka wносиła o odszkodowanie i zadośćuczynienie oraz powoływała się na potencjalną krzywdę (szkodę), którą mieliby jej łącznie wyrządzić pozwani.

Zdaniem Sądu I instancji powódka nie wykazała zasadności roszczeń w stosunku do pozwanego K. M.. Powódka nie wskazała na czym ma polegać szkoda, nie wykazała bezprawności w działaniu (zaniechaniu) pozwanego oraz związku przyczynowego pomiędzy jego działaniem a ewentualną szkodą. Sam fakt, że pozwany K. M. jest dłużnikiem powódki i dzieci i prowadzona jest przeciwko niemu egzekucja świadczeń alimentacyjnych nie przesądza, iż w świetle art. 415 k.c., czy innych podstaw prawnych (powódka bowiem ich nie wskazuje) wyrządził on powódce szkodę.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że powódka nie wykazała zasadności roszczeń w stosunku do pozwanej Z. R.. Według powódki odpowiedzialność tej pozwanej miałaby wynikać wyłącznie z tego, że jest ona pracodawcą K. M. oraz pozostaje z nim w jakimś nieformalnym związku. Powódka nie wskazała na czym ma polegać szkoda, nie wykazała bezprawności w działaniu (zaniechaniu) pozwanej oraz związku przyczynowego pomiędzy jej działaniem a ewentualną szkodą.

Sąd I instancji zaznaczył, że choć powódka uzasadniając odpowiedzialność wszystkich pozwanych wskazała, że doprowadzili oni ją i jej rodzinę do ubóstwa i do pogorszenia stanu zdrowia, to na tę okoliczność, jak i na związek poszczególnych osób z tym stanem (ubóstwem ewentualnie rozstrojem zdrowia) nie zaoferowała jakichkolwiek dowodów.

Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że powódka została wezwana na termin rozprawy celem przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, ale nie stawiła się ten termin rozprawy, mimo prawidłowego pouczenia o skutkach tego niestawiennictwa. Powódka nie usprawiedliwiła również tego niestawiennictwa w sposób określony w art. 214 § 1 k.p.c. Uniemożliwienie przeprowadzenia tego dowodu Sąd I instancji ocenił na niekorzyść powódki zgodnie z art. 233 § 2 k.p.c. Jednocześnie Sąd ten nie znalazł żadnych podstaw do uwzględnienia wniosku powódki i otwarcia rozprawy na nowo na podstawie art. 225 k.p.c.

Sąd I instancji nie uwzględnił roszczenia powódki w stosunku do pozwanej B. O. z uwagi na jego przedawnienie. Nie uwzględnił także roszczenia powódki w stosunku do pozwanej I. Z. (2) z uwagi na niezastnienie przesłanek z art. 23

ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (j.t. Dz. U. z 2011 roku, Nr 231, poz. 1376 ze zm.).

Zdaniem Sądu Okręgowego powódka nie udowodniła roszczeń w stosunku do pozwanej B. O. i w stosunku do pozwanej I. Z. (2).

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła apelacją powódka zarzucając:

- nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,
- nie przesłuchanie powódki w charakterze strony,
- nie przesłuchanie I. Z. (2) i B. O. (2) w charakterze strony,
- nie dołączenie na rozprawę, tylko dopiero po rozprawie w dniu 7 marca 2013 roku, akt spraw egzekucyjnych, sygn. akt (...) i gołosłowne stwierdzenie Sądu co do analizy tych akt,
- nie rozpoznanie wniosku powódki z dnia 12 marca 2013 roku o wznowienie procesu, o udział Prokuratora w sprawie.

Domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa w całości, a także zasądzenia od pozwanych na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Wnosiła o udział Prokuratora w sprawie, dołączenie i przeprowadzenie dowodów z akt o sygn. (...) oraz III RC 172/00 Sądu Rejonowego w Ostrołęce, dopuszczenie dowodów z wniosku powódki z dnia 12 marca 2013 roku, przesłuchanie w charakterze strony pozwanych i powódki.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Postępowanie przed Sądem I instancji w zakresie rozprawy z dnia 7 marca 2013 roku dotknięte jest nieważnością, co skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Z art. 379 pkt 5 k.p.c. wynika, że nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu powołanego przepisu zachodzi wówczas, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania, strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2010 roku, IV CSK 84/10, LEX nr 621352; z dnia 10 grudnia 2009 roku, III CSK 86/09, LEX nr 610166; z dnia 4 marca 2009 roku, IV CSK 468/08, LEX nr 515415).

Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania należy w pierwszej kolejności rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie ustalić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, a w końcu trzeba zbadać, czy pomimo zaistnienia tych okoliczności strona mogła bronić swoich praw w procesie. Tylko w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych przesłanek można przyjąć, że strona została pozbawiona możliwości działania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 roku, III CK 290/02, LEX nr 164001; z dnia 13 listopada 2007 roku, III UK 57/07, LEX nr 897947; z dnia 28 marca 2008 roku, V CSK 488/07, LEX 4243315).

W niniejszej sprawie doszło do naruszenia art. 149 § 2 k.p.c. Przepis ten stanowi, że o posiedzeniach jawnych zawiadamia się strony i osoby zainteresowane przez wezwanie lub ogłoszenie podczas posiedzenia, przy czym stronie nieobecnej na posiedzeniu jawnym należy zawsze doręczyć wezwanie na następne posiedzenie, a wezwanie powinno być doręczone co najmniej na tydzień przed posiedzeniem, zaś w wypadkach pilnych termin ten może być skrócony do trzech dni. Z akt sprawy wynika, że na rozprawie przed Sądem I instancji w dniu 22 listopada 2012 roku powódka

była nieobecna i dlatego przewodniczący wydał zarządzenie o wezwaniu powódki do osobistego stawiennictwa na termin rozprawy wyznaczony na 7 marca 2013 roku. W dniu 7 marca 2013 roku powódka nie stawiała się na rozprawie przed Sądem I instancji, przy czym z protokołu tej rozprawy wynika, że rozprawa odbyła się z opóźnieniem z uwagi na telefoniczną prośbę powódki, która poinformowała, że spóźni się 10-15 minut. Ze zwrotnego potwierdzenia odbioru przez powódkę korespondencji sądowej wynika jednak, że wezwanie na rozprawę wyznaczoną na 7 marca 2013 roku powódka otrzymała dopiero w dniu 7 marca 2013 roku.

Przeprowadzenie rozprawy w dniu 7 marca 2013 roku, pomimo, że powódka otrzymała wezwanie do osobistego stawiennictwa na tej rozprawie dopiero w dniu 7 marca 2013 roku, pominięcie dowodu z zeznań stron oraz zamknięcie rozprawy i wydanie wyroku w dniu 21 marca 2013 roku bez wątplenia wpłynęło na możliwość działania przez powódkę w postępowaniu i pozbawiło ją możliwości dochodzenia swoich praw w procesie. Tym samym powódka została pozbawiona możliwości obrony swoich praw.

Dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w zakresie rozprawy z dnia 7 marca 2013 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy rozważył przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron (z uwzględnieniem ograniczeń z art. 302§ 1 k.p.c.) i, odnosząc się do istoty sprawy, ocenił całość zgromadzonego w sprawie materiału przez pryzmat zasadności roszczeń powódki, w aspekcie właściwych przepisów prawa materialnego. Przede wszystkim jednak należy podjąć próbę doprowadzenia do sprecyzowania przez powódkę podstawy faktycznej roszczeń dochodzonych w niniejszym procesie.

Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny pozostawił Sądowi Okręgowemu w Olsztynie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.